

Sygn. akt III AUz 110/14

POSTANOWIENIE

Dnia 5 czerwca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Bożena Grubba

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2014 r. w Gdańsku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o wysokość zadłużenia z tytułu składek

na skutek zażalenia J. K.

na postanowienie

Sądu Okręgowego we Włocławku IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 marca 2014 r., sygn. akt IVU 990/13

postanawia:

oddalić zażalenie.

Sygn. akt III AUz 110/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 14 marca 2014 r. Sąd Okręgowy we Włocławku na mocy art. 117 § 2 i § 5 k.p.c. oddalił wniosek J. K. o ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu, wskazując, iż nie przemawia za tym charakter sprawy, która – wbrew twierdzeniom ubezpieczonego – nie jest skomplikowana. Ubezpieczony - zdaniem Sądu – nie jest osobą nieporadną, zaś z przedłożonych przez niego pism wynika, że ma rozeznanie w sprawie i potrafi podejmować obronę swoich praw. Jednocześnie Sąd zaznaczył, że bez wpływu na decyzję w zakresie odmowy ustanowienia pełnomocnika z urzędu pozostawała trudna sytuacja materialna ubezpieczonego, albowiem nie może ona stanowić wyłącznej przesłanki warunkującej uwzględnienie wniosku.

W zażaleniu na to postanowienie, ubezpieczony, domagając się jego zmiany i uwzględnienia podniósł, iż znajduje się w trudnej sytuacji finansowej i aktualnie nie stać go na wynajęcie profesjonalnego pełnomocnika. Podkreślił, że jako rolnik nie zna się na artykułach. Poza tym od kilkunastu lat „ma zły stan zdrowia”, co skutkuje u niego niemożnością skupienia się na prowadzeniu swoich spraw.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie wnioskodawcy nie zasługiwało na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 117 § 2 k.p.c. osoba fizyczna, nie zwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ponieść kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Tym samym ustanowienie pełnomocnika z urzędu stanowi pomoc państwa dla osób, które z uwagi na ich szczególnie trudną sytuację materialną nie mogą ponieść kosztów pomocy prawnej pełnomocnika z wyboru bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny.

Niemniej jednak o ustanowieniu pełnomocnika z urzędu nie decyduje wyłącznie stan rodzinny, majątkowy i dochodowy strony, albowiem ustanowienie pełnomocnika z urzędu winno zawierać przekonanie sądu przesądzające o celowości jego ustanowienia (art. 117 § 5 k.p.c.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, zgodnie z którym, udział adwokata lub radcy prawnego jest potrzebny wówczas, gdy strona wnosząca o jego ustanowienie jest nieporadna, ma trudności z samodzielnym podejmowaniem czynności procesowych albo gdy sprawa jest skomplikowana pod względem faktycznym lub prawnym (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1964 r., IIPZ 46/64, NP 1965 nr 5, s.56; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2002 r., I PZ 99/01, OSNP 2004 Nr 4, poz. 66; z dnia 6 grudnia 2012 r., IV CZ 125/12, LEX nr 1288735 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2010 r., IV CSK 318/09, LEX nr 678016). Innymi słowy, potrzeba ustanowienia pełnomocnika z urzędu nie zachodzi, gdy stopień skomplikowania sprawy nie przekracza umiejętności i możliwości obrony swych praw przez stronę, co prawidłowo zaakcentował Sąd pierwszej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 1998 r., II UKN 214/98, OSNP 1999 Nr 18, poz. 593; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 1986 r., IV PZ 89/86, nie publ.; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 4 września 2012 r., I ACz 1228/12 LEX nr 1216299).

Podkreślić także trzeba, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych Sąd jest zobligowany z urzędu do przeprowadzenia postępowania dowodowego, nawet bez wniosków stron, oraz badania zgromadzonego materiału i jego oceny pod kątem przepisów prawa. Inicjatywa strony procesowej, w tego rodzaju sprawach, w zasadzie ogranicza się do możliwości wniesienia środków zaskarżenia w określonych terminach, względnie zgłoszenia wniosków dowodowych i w tym zakresie wnioskodawczyni bezsprzecznie dokonała czynności procesowych zgodnie z procedurą.

W kontekście zaprezentowanych rozważań wyjaśnić należało, że sytuacja finansowa ubezpieczonego - choć niewątpliwie trudna - pozostaje bez wpływu na ocenę zasadności przyznania mu pełnomocnika z urzędu. Zgodnie bowiem z treścią art. 117 § 2 i § 5 k.p.c., do uwzględnienia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu konieczne jest spełnienie łącznie dwóch przesłanek, tj. poniesienie kosztów zastępstwa procesowego połączone byłoby z uszczerbkiem w utrzymaniu wnioskodawcy oraz udział pełnomocnika z urzędu musi być potrzebny (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 maja 2012 r., sygn. akt III AUz 107/12, LEX nr 1164694). Jak trafnie podniósł Sąd Apelacyjny w Krakowie w postanowieniu z dnia 4 września 2012 r. (I ACz 1228/12, LEX nr 1216299) art. 117 § 5 k.p.c. nakazuje sądowi uwzględnić wniosek strony o ustanowienie pełnomocnika z urzędu tylko, jeżeli udział adwokata lub radcy prawnego w danej sprawie można uznać za potrzebny. Potrzeba udzielenia profesjonalnej pomocy prawnej stronie zachodzi przede wszystkim w sytuacji, gdy strona ta jest nieporadna, przez co należy rozumieć sytuację, w której nie potrafi ona w zrozumiały i poprawny sposób przedstawić swojego stanowiska procesowego oraz nie ma podstawowej orientacji w regułach rządzących procesem cywilnym, w związku z czym nie można zasadnie oczekiwać, iż pouczenia sądu udzielane w trybie art. 5 k.p.c. będą wystarczające dla zapewnienia tej stronie odpowiedniej wiedzy o możliwych i celowych czynnościach procesowych. O potrzebie przyznania pełnomocnika z urzędu można też mówić wtedy, gdy strona wprawdzie nie jest nieporadna, jednakże sprawa ma na tyle skomplikowany pod względem prawnym lub faktycznym charakter, że jej właściwe prowadzenie wymaga pogłębionej wiedzy prawniczej. Wreszcie, potrzeba ustanowienia pełnomocnika z urzędu istnieje wtedy, gdy strona (np. ze względu na chorobę) nie jest w stanie samodzielnie prowadzić sprawy, w szczególności stawiać się na kolejne terminy rozpraw.

W analizowanej sprawie, z uwagi na materię, jaką obejmuje, konieczność działania Sądu z urzędu oraz stopień skomplikowania, uznać należało, iż bezsprzecznie trafnym było stanowisko Sądu I instancji dotyczące braku potrzeby ustanowienia pełnomocnika z urzędu.

Odnosząc się do zarzutów skarżącego, podniesionych w wywiedzionym przez niego zażaleniu, wskazać należy, że samo subiektywne przekonanie wnioskodawcy, że nie poradzi sobie w samodzielnym prowadzeniu procesu nie może uzasadniać i nie uzasadnia uwzględnienia jego wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 12 października 2012 r., sygn. akt I ACz 672/12, LEX nr 1220647). Również obawa strony przed samodzielnym udziałem w procesie cywilnym oraz związany z tym stres, nie stanowi wystarczającej podstawy do uwzględnienia wniosku w zakresie wskazanym powyżej (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 4 września 2012 r., sygn. akt I ACz 1228/12, LEX nr 1216299).

Mając na uwadze dokonane ustalenia, trafne było rozstrzygnięcie Sądu I instancji zawarte w zaskarżonym postanowieniu i nie podważały jego prawidłowości w jakimkolwiek stopniu zarzuty zawarte przez skarżącego, czy to w uzasadnieniu zażalenia, czy też we wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Z tych względów, Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. postanowił jak w sentencji.